

Tartu Linnamuuseumi arengukava aastateks 2020–2024

TUNNUSLAUSE: LINNAL ON LUGU

MISSIOON

Jäädvustame ja vahendame Tartu ajaloolist ning tänapäevast mitmekesisust, hoiame ja kujundame kodulinna identiteeti.

VISIOON 2024

1. Tartu Linnamuuseum on linna ajaloo mälu pank. Muuseum vahendab Tartu ajalugu ja tänapäeva usaldusväärset, köitvat ning hästi jälgitavat moel.
2. Tartu Linnamuuseum on Tartust huvituva külastaja esimene sihtkoht, armastatud Tartus ja Eestis ning märgatud rahvusvaheliselt.
3. Tartu Linnamuuseum on kaasarääkija ühiskonnas olulistel teemadel ning Tartu linna arengus, muuseum on Tartu kogukonnakeskus.
4. Tartu Linnamuuseum on nüüdisaegse muuseumikeskkonnaga, professionaalse ja motiveeritud töötajaskonnaga jätkusuutlik, dünaamiline ja tunnustatud organisatsioon.

VÄÄRTUSED

Kompetents ja professionaalsus. Muuseumis töötavad hea erialase ettevalmistusega asjatundjad. Meid iseloomustab jätkuv tahe õppida ja areneda. Tunneme vastutust muuseumi kogude, oma eriala ja külastajate ees.

Koostöö. Muuseumis valitseb eesmärkide saavutamisele orienteeritud meeskonnavaim. Oleme efektiivsed kogukonna, partnerite ja huvirühmadega koostöö tegijad.

Loovus ja avatus. Oleme oma töös loomingulised ning arendame näituste ja programmide kaudu külastajate loovust. Oleme avatud uutele ideedele. Oleme sõbralikud, positiivsed ja abivalmid nii muuseumi kasutajate, kolleegide kui koostööpartnerite vastu.

ÜLEVAADE TARTU LINNAMUUSEUMI HETKEOLUKORRAST 2019. AASTA LÕPUL

Tartu Linnamuuseum on asutatud 1955. aastal. Linnamuuseum koos nelja harumuuseumiga (19. sajandi Tartu linnakodaniku muuseum, O. Lutsu majamuuseum, KGB kongide muuseum, Tartu laulupeomuuseum) moodustab Tartu aja- ja kultuurilugu käsitlevate muuseumide võrgustiku.

Muuseumi koosseisu kuulub 27 töötajat. Muuseumi rahastatakse Tartu linna eelarvest (eelarve koosneb finantseerimis- ja majandamiseelarvest) ja muuseumi taotletud sihttoetustest.

Majandamiseelarve tulud laekuvad pääsmete ja teenuste müügist, ruumide rendist ja muuseumipoe kaupade müügist. Tartu linna üldhariduskoolide ja kutseõppekeskuse õpilastele on õppetöö raames muuseumi külastamine tasuta.

2019. aasta finantseerimiseelarve oli 647 553 eurot, lisaks sellele teenis muuseum 63 750 eurot omatulu. Linnamuuseumi tegevus leidis toetust väljastpoolt muuseumi 34 744 euroga (toetasid kultuuriministeerium ja Eesti Kultuurkapital).

Tartu on muuseumide poolest rikas linn. Suurte investeringute toel arenguhüppe teinud ERMi, TÜ muuseumi jt kõrval pole linnamuuseumi külastuskeskkond konkurentsivõimeline. Muuseumi arengut takistab nüüdisaegse ekspositsiooni, muuseumikogu säilitamise ja tööruumide tarbeks sobivate ruumide nappus. Muuseumi tulubaasi ja külastatavuse suurendamiseks tuleb uuendada linnamuuseumi peahoone ruumiprogrammi ja avada uus, tänapäevane Tartu ajalugu kajastav ekspositsioon. Uuendamist vajab KGB kongide muuseumi püsinäitus ja külastusala.

2019. aastal külastas linnamuuseumi koos harumuuseumidega 31 710 inimest, neist linnamuuseumis käis 9507, O. Lutsu majamuuseumis 3009, 19. sajandi linnakodaniku muuseumis 3695, KGB kongide muuseumis 6568 ja laulupeomuuseumis 8931 inimest.

Muuseumi oluline sihtrühm on kooliõpilased. Selle suurendamiseks tuleb uuendada haridusprogramme, parandada haridusprogrammide metoodikat ja arendada koostööd vene õppekeele koolidega. Perekülastuste hulga suurendamiseks saavad linnamuuseum ja harumuuseumid kujundada lastele mõnusa keskkonna ning pakkuda tegevust eri vanuses lastele. Senisest enam tuleb arvestada erivajadusega külastajatega. Noorema ja erivajadusega külastajaskonna huvid on muuseumi uute püsinäituste ja külastusala kavandamisel tähtsal kohal. Külastajate hulga suurendamist toetab läbimõeldud turundusplaan ja tihe koostöö turismiettevõtetega.

Muuseumi tegevuse alus on tema kogud. 2019. aasta lõpul kuulus muuseumi kogudesse 169 536 museaali, neist arheoloogiakogusse 169 536, fotokogusse 55 912, arhiivikogusse 30 762, ajaloolisse kogusse 14 450, numismaatikakogusse 6842, kunstikogusse 1734 ja audio-videokogusse 103 museaali. Muuseumide infosüsteemis MuIS on esmatasandil kirjeldatud 56 991 museaali (31%), lisatud on 53 531 museaali (33%) kujutised.

Muuseumi kogud asuvad kolmes kohas: linnamuuseumis (Narva mnt 23) ning rendipindadel ERMi hoidlaruumides Raadi mõisa kõrvalhoones (Narva mnt 177) ja Tähe t 127. Hoidlate kogupindala on 674,84 m², sellest 74,74 m² asub linnamuuseumis (kunsti-, foto-, arhiivi-, numismaatika- ja osaliselt ajalooline kogu), 419 m² Raadi hoidlates (arheoloogiakogu ning osaliselt ajalooline ja kunstikogu) ning 181,1 m² Tähe tänaval asuvas hoidlas (ajalooline kogu). Kogude säilitustingimused on ebaühtlased, hoidlapinna nappus takistab kogumistegevust. Vahendid kogude digiteerimiseks on ebapiisavad, komplektseeritud on suuremõõtmeliste museaalide (mööbel) digiteerimine.

Muuseumi kogudega töötab 11 inimest: peavarahoidja, neli teadur-koguhoidjat, arheoloogiaosakonna juhataja, konservator ja neli harumuuseumide kuraatorit. Kõik kogudega seotud dokumendid vormistatakse MuISis. Linnamuuseumi kogude kasutamine saab olla aktiivsem. Selleks on vaja senisest enam jagada avalikkusele teavet muuseumi kogude kohta: tutvustada kogudes olevaid museaale (populaar)teaduslike artiklite, blogi- ja sotsiaalmeedia postituste ning loengute, infotundide jt kogudele pühendatud ürituste kaudu.

Linnamuuseum on arvestatav linnaajaloo uurimise keskus. 1995. aastast ilmub muuseumi aastaraamat, milles avaldatakse nii muuseumi teadurite kui ka välisautorite uurimusi Tartu ajaloost ja

tänapäevast. Aastast 2015 ilmub see kahe aasta raamatuna. Alates 2012. aastast antakse välja Tartuga seotud mälestustesarja. Ilmunud on kaks raamatut (2012, 2015), ettevalmistamisel on kolmas (eeldatav ilmumise aeg 2020). Muuseumi töötajad teevad kaastööd ka teistele Eesti ja rahvusvahelistele väljaannetele.

Linna aja- ja kultuuriloo teemade käsitlemisele on pühendatud linnamuuseumi ja harumuuseumide näitusetegevus. 2019. aastal koostati ja eksponeeriti kaheksa ajutist näitust, peale selle said külastajad tutvuda kuue külalishäälisega. Aasta tähtsündmus oli uue laulupidude püsiekspositsiooni valmimine laulupeomuseumis vahetult enne juubelilaulupidu. Näitustega kaasnevad teemakohased publikuprogrammid. Viimastel aastatel on suurt populaarsust pälvinud linnamuuseumi temaatilised ajaloo- ja kultuuriretked linnaruumis. Sageli on niisuguseid retki korraldatud Tartu linna festivalide jt suuremate ürituste programmis, tehes tihedat koostööd linna teiste kultuurikorraldajatega.

Tartu identiteedi hoidmise ja arendamise eesmärgil on oluline teha koostööd kogukonnaga ja kaasata kogukonna liikmeid muuseumitöö eri valdkondadesse. Aastatel 2015–2016 toimunud Tartu Ülejõe piirkonnale pühendatud projekt Üle Jõe oli esimene suurem linnamuuseumi eestvedamisel teoks tehtud kogukonnaprojekt. Projekti tulemusel valmis 2019. aastal kogumik „Üle jõe Tartu. Paigad, lood ja inimesed“. Muuseumil on soov ja kogukonnas huvi uue kogukonnaprojekti algatamiseks, selle suurim takistus on piiratud tööjõuressurs.

Linnamuuseum soovib senisest enam olla kaasarääkija Tartu linna arengus ja ühiskonnas olulistel teemadel näituste, publikuprogrammide, sotsiaalmeedia jms kaudu. Alates 2017. aastast korraldatakse sarjas „Peaga linn ja linna pead“ loenguid ja vestlusringe ühiskonnas aktuaalsetel teemadel. Muuseumis töötavatel spetsialistidel on piisavalt potentsiaali esineda ekspertidena, kelle seisukohtadega arvestab avalikkus ja meedia.

STRATEEGILISED EESMÄRGID

I. Tartu Linnamuuseum on linna ajaloo mälu pank. Teave Tartu ajaloo ja tänapäeva kohta on vahendatud usaldusväärsel, köitval ning hästi jälgitaval moel.

Mõõdik	2020	2021	2022	2023	2024
Eksponeerimiseks sobilikus seisundis museaalide osakaal %	80	83	86	90	94
Nõuetekohaselt hoitud museaalide osakaal %	50	55	60	60	60
MuSi sisestatud museaalide osakaal %	87	100	100	100	100
MuSis kirjeldatud museaalide osakaal %	32	36	38	40	42
MuSis kujutistega seotud museaalide osakaal %	30	33	35	38	40
Museaalide kujutiste kasutuse kordi	30	30	40	40	40
Museaalide laenutusi, sh laenutused linnamuuseumi näitustele	200	300	400	400	400

Praktikante muuseumis	4	4	4	4	4
Muuseumi kogude põhjal kirjutatud õpilas- ja üliõpilastöid	2	3	3	3	3
Muuseumi kirjastamisel ilmuvaid väljaandeid	2	0	1	1	1
Muuseumi korraldatud konverentse ja ettekandepäevi	2	1	1	1	2

Tegevus 1. Muuseumi kogud on nõuetekohaselt hoitud ja nii digitaalselt kui ka füüsiliselt hästi kättesaadavad erinevatele huvirühmadele.

Tegevus 2. Tiheneb koostöö üld- ja kutseharidusasutustega, Tartu Ülikooli jt kõrgkoolidega, kasvab muuseumi kogude kasutamine õppetegevuses, uurimistöös, publikatsioonides ja näitustel.

Tegevus 3. Jätkub muuseumi aastaraamatu ja mälestustesarja raamatute väljaandmine.

Tegevus 4. Regulaarselt toimub linnaajaloole pühendatud ettekandepäev.

II. Tartu Linnamuuseum on Tartust huvituva külastaja esimene sihtkoht, armastatud Tartus ja Eestis ning märgatud rahvusvaheliselt.

Mõõdik	2020	2021	2022	2023	2024
Näitusi	14	14	14	14	14
Külastajaid	40 000	41 000	42 000	43 000	50 000
Piletitulu €	20 000	21 000	22 000	23 000	25 000
Müüdud perepileteid	250	300	300	300	350
Õpilaste haridusprogrammides osalejaid	5500	6000	6500	6500	7000
Muuseumi korraldatud üritusi	150	150	150	150	200
Ülelinnalistel ja -riigilistel festivalidel jm kultuuriüritustel osaluse kordi	10	10	11	11	14
Välisturiste	4500	4600	4700	5000	5500
Muuseumi teenitud omatulu %	8	9	8	8	10

Tegevus 1. Linnamuuseumis, selle harumuuseumides ja linnaruumis eksponeeritakse köitvaid näitusi, mis tutvustavad linna nii kohalikele kui külalistele, kõnetavad eri huvirühmi ja puudutavad erinevaid valdkondi.

Tegevus 2. Valmivad linnamuuseumi püsinäitus, millest saab Tartu visiitkaart, ja KGB kongide muuseumi püsinäitus, uued püsinäitused toovad turistid muuseumisse.

Tegevus 3. Näitustega kaasnevad sisukad programmid, mis toetavad formaalharidust ja kõnetavad kohalikku kogukonda.

Tegevus 4. Osaletakse aktiivselt Tartu 2024 programmi ettevalmistamisel ja elluviimisel.

Tegevus 5. Arendatakse koostööd turismikorraldajatega, kasvab sise- ja välituristide hulk.

Tegevus 6. Luuakse muuseumipoe kontseptsioon ning töötatakse välja uued muuseumimeened.

Tegevus 7. Luuakse paremad tingimused perekülastusteks ja pakutakse eakohast tegevust nooremale küllastajaskonnale.

Tegevus 8. Parandatakse erivajadustega inimeste ligipääsu näitustele ja muuseumi korraldatud üritustele.

Tegevus 9. Pööratakse suuremat tähelepanu Tartu ja Eesti muukeelsele sihtrühmale.

Tegevus 10. Regulaarselt kogutakse muuseumiküllastajate tagasisidet ja arvestatakse selle tulemustega muuseumi tegevuses.

Tegevus 11. Tehakse aktiivset koostööd teiste mäluasutuste ja kultuurikorraldajatega Tartus ja Eestis, osaletakse ülelinnalistel ja -riigilistel festivalidel ja üritustel.

III. Tartu Linnamuuseum on kaasarääkija muuseumimaastikul, ühiskonnas olulistel teemadel ning Tartu linna ja kogukondade arengus.

Mõõdik	2020	2021	2022	2023	2024
Päevakajalisi näitusi, programme ja üritusi	6	6	6	7	7
Linna arenguga seotud aruteludel, mõttekodades jm osaluse kordi	10	10	10	12	12
Riigi kultuurivaldkonna arenguga seotud aruteludel, mõttekodades jm osaluse kordi	4	4	4	4	4
Tartu ja üleriigilistes meediakanalites ning sotsiaalmeedias esitatud eksperdiarvamusi	5	5	5	5	5
Tartu asumite linnaosapäevadel jt kogukonnaüritustel osaluse kordi	5	6	6	6	8
Muuseumi tegevuses osalevaid vabatahtlikke	15	20	20	20	30

Tegevus 1. Muuseum on kaasarääkija ühiskonnas olulistel teemadel ja kajastab aktuaalseid teemasid näituste, publikuprogrammide, sotsiaalmeedia jms kaudu.

Tegevus 2. Muuseum on Tartu linna puudutavates arenguprotsessides aktiivne ja arvestatud osaline.

Tegevus 3. Muuseumis töötavad eksperdid, kelle seisukohtadega arvestavad linnavalitsus, avalikkus, meedia ja kogukond.

Tegevus 4. Tartu kogukondaga tehakse tihedat koostööd, mis on vastastikku kasutoov ja haarab muuseumitöö kõiki valdkondi.

Tegevus 5. Algatatakse uus kogukonnaprojekt, kaasamaks muuseumi tegevustesse senisest enam senioridest kaaslinlasi.

IV. Tartu Linnamuuseum on nüüdisaegse muuseumikeskkonnaga, professionaalse ja motiveeritud töötajaskonnaga jätkusuutlik, dünaamiline ja tunnustatud organisatsioon.

Möödik	2020	2021	2022	2023	2024
Töötajate töötasu on võrdsustatud riigi kultuuritöötajate töötasuga	X	X	X	X	X
Kohalikke, üleriigilisi ja rahvusvahelisi tunnustusi	3	3	4	4	5
Erialastel rahvusvahelistel ja Eesti konverentsidel ettekandega osalemise kordi	4	5	5	6	6
Erialaste organisatsioonide (Eesti Muuseumiühing, ICOM (International Council of Museums) ja selle alakomiteed, Õpetatud Eesti Selts jms) tegevuses osalejaid	12	12	12	12	12
Rahvusvahelisi koostööprojekte	1	2	1	2	2
Meeskonnaüritusi	4	4	4	4	4

Tegevus 1. Luuakse tänapäevane muuseumikeskkond, mis pakub meeldivat ja mitmekülgset külastuskogemust, töökeskkond toetab muuseumi eesmärkide saavutamist.

Tegevus 2. Muuseum teeb mitmekülgset koostööd Tartu linnavalitsuse, avalikkuse ja partneritega.

Tegevus 3. Motiveeritakse töötajate erialast arengut ja eneseteostust, toetatakse erialakonverentsidel ja -kohtumistel ning erialaste organisatsioonide tegevuses osalemist.

Tegevus 4. Muuseum on sisemiselt tunnetatud ja välise kuvandi poolest ühtne organisatsioon.

Tegevus 5. Muuseum arendab erialast rahvusvahelist koostööd.